

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

ОФІЦІЙНИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В'ЯЗНИЧІХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 134. Джерси Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 11. червня, 1926.

VOL. XXXIV. No. 134. Jersey City, N. J. Friday, June 11, 1926. THREE CENTS

СЛІДСТВО СЕНАТУ НАД ВИБОРЧИМИ ВИДАТКАМИ

ВАШИНГТОН, 9. червня. — Сенатовий комітет для розслідування виборчих фондів, який вибрано на чутки про незвичайно високі видатки на недавні правничі сенатора в Пенсильванії, починає розкривати справді цікаві факти.

Републіканська партія признала, приміром, що вона видала майже 200,000 доларів, щоб вибрати сенатором Пелера при попередніх виборах. Тепер знову губернатор Пішо видав на правничих 195,000 доларів. Сенатор Пелер видав на свій новий вибір коло пів мільона доларів і перепав.

Сенатовий комітет розкрив різночасно, що в п'ятисубурьмі окрузі зареєстровано за виборців в користь Пелера коло 7,000 людей, які не мали права голосувати.

БРУКГАРТ ПОЧИНАЄ КАМПАНІЮ.

МЕЙСОН СІТІ, Айова, 9. червня. — Смит Брукгарт, котрий добув собі при правничих становище кандидата на конгресового сенатора з рамені републіканської партії, почав нині свою виборчу кампанію промовою, в котрій заявив за системою „кооперації господарств“, після якої підприємство маюби мати право до 3 процентів від свого капіталу, а ведення фабрики булоби в руках робітників.

Кандидат говорив на запрошення стейтвотерів фелсрації праці.

КОНГРЕС МАЄ ВИБРАТИСЯ НА 6 МІСЯЦІВ З БІЛОГО ДОМУ.

ВАШИНГТОН, 9. червня. — Предсідатель палати послів конгресу Лоунгорт дістав від бюджетного директора листа, в котрім сї просить визначення 375,000 доларів на справлення нового ладу для Білого Дому.

З огляду на те, що направи потравають яких 6 місяців, президент і його родина маюби мешкати за час направи поза Білим Домом.

СЛЪЗНИ БОМБИ ПРОТИ СТУДЕНТІВ.

ПРИНСТОН, Нью Джерзі, 9. червня. — Щоб добути випущення на волю двох студентів місцевого університету, під університетом збиралася величезна толпа студентів, які почали сїчас захаруватися, як звичайно толпа захарується. Хтось кинув думку виставити під одним з будинків огонь, і толпа сїчас кинулася переводити думку в життя. Напалва подіяла її пожежні сторожі, але я вони не могли нічого зробити проти толпи, поки поліція не вкинула слъзних бомб, які остаточно розбили толпу. Арештованих студентів описія випущено на волю під опікою декана колежі.

ІМІГРАЦІЯ УРЯДНИКИ НЕ ПУСКАЮТЬ КОРАБЕЛЬНОЇ ЗАЛОГИ НА БЕРІГ.

НЮ ЙОРК, 9. червня. — З огляду на те, що залога французького пасажирського корабля Паріса відмовилася виконати приказ іміграційних урядників, які казали їм розібратися для лікарських оглядів, іміграційний урял відмовився дати їм дозвіл на вихід на американськй сушу.

„НЕБУВАЛИЙ РОЗВОДОВИЙ ПРОЦЕС“.

ВОТЕРТАВН, Нью Йорк, 9. червня. — Навіть судді, які вже привикали розбирати найдивніші позови, признають, що позов о розвід, який дістав місцевий стейтвотер, є справді небувалим. Ходить тут о розводний позов якогось Джорджа С. Маршаля з Клейтона, котрий позиває о розвід свою жінку, з якою він оженився 26 літ тому. Як каже позов, яких 9 літ вона пропала з його дому без встїки. Акі недавно добулася він, що вона живе в Рочестері як жєна проповідника Джеймса Гілєра.

СЛІДСТВО НАД ЗАТОПЛЕННЯМ КОРАБЛЯ У РІШ.

НЮ ЙОРК, 9. червня. — Федеральна рада корабельних інспекторів вже почінула своє слідство над затопленням пасажирського корабля Вашингтона Ервінга у ріш Гудсон. Рада пришла до переконання, що заударення корабля з великою швидкістю лодкою, надалоювою нафтою, яке спричинило затоплення Вашингтона Ервінга, скоїлося серед густої мряки на ріш.

Рада не могла розв'язати загадки, що сталося з паненою Говт та її дитиною, які пропали з корабля без встїки.

ПІШЬО ПОМУ-ЛЕГКО.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 9. червня. — Голоса колїсї справа утечі священника Томаса Губерта-Джонсона з харитивною з його церкви, яка до того ще була злучена з пофалшований чека та спонсирем фонду, почіналася нині для виринання без зах зах насильств. Пошкодлений спонсирем дістав зї страчено 24 соток доларів 21, та відкасив свою обидовленість. Завдяки сьому суд заарешт вилдний проти нього присут.

ШКАВИ ДЕРЕВА.

НЮ ГЕВЕН, Коннектикут, 9. червня. — Семюел Рекорд, професор природничих наук місцевого університету, привів зї своїм подорожю по горничих краях середньої Америки встїки про шкави дерева. Відкрив він приміром у Гватемалі дерево, яке видає зї себе сок, подібний до молока, а друге дерево, яке видає зї себе сок червоної краси, зовсім подібний до крові. Тубільці називають сей сок „сміною кровю“.

СМЕРТЬ 5 ДЕРЕВНИХ РОБІТНИКІВ.

СТ. МОРІС ДЕ ГАСПІ, Каїбек Канада, 9. червня. — На ріці коно сього міста збилася величезна маса дерева. Щоб розправити її, виборалося б робітників тартарку. Підчас їх праці, збіта маса дерева рушила нагло на них, розбила їх лодку та вбила 5 з них. Лише один спасся з життям.

АВАНС КОРОЛЯ.

Віденська преса подає відомість, що румунський король Фердинанд ринув оголосити себе цісарем Румунії. Королівський „аванс“ має бути проголошений у роковому дні об'явлення Фердинандом румунського престоло. З безліди людей дурійка береться...

ЧЕХІЗАЦІЯ ШКОЛИ.

1. травня маюте відбутися в Ужгороді і Мукачеві тримісячні курси для учителів Чехії, що маюте обити посади на Півкарпатській Україні. У зв'язку з тим шкільні влади хочуть кирилицю замінити латинськими буквами. Чеський шкільний „дигитар“ пан Свайшляк з нагоди курсів заявив, що кирилиця на курсах мусять зникнути. Учителів Українців, що маюте вже чеське горожанство, переносить на Моравію, а чеських учителів з Моравії переносить на Півкарпатську Україну.

При тій нагоді треба зазначити, що всі українські урядовці на Півкарпатській Україні маюте скласти іспит з чеської мови, а від урядовців Чехії знання української мови зовсім не вимагається.

ПРАВЛЯТЬ ЯК В МУРИНСЬКИХ КОЛЬОНІЯХ.

Як чеська буржуазія править на Півкарпатській Україні свідчать карти місцалого населення на карти, наказаної окружними властями за ріжкі мнимі малі проступки, а також скарги на ріжкі нові розпорядження, направлені проти білого селянства. І так до якогось часу давали дозвіл на будову селянських код сільські і нотарські уряди. Тепер, щоб дістати такі дозвіл, треба предостати інженерський план, за який інженер побирає в українського селянина часом більше, ніж коштує ціла хата, а пересично не менше 400 ч. К. Таке саме з написаним на возах. Іде селянини возами або коровами в поле а в ліс, то мусять мати написані на возі. А нема написи або її недостаточно, видно, то жандарми кожді заарешт записують, а описія приходиться платити кару. Платити треба навіть тоді, коли напис є, але на дошці, а не на бланці, які цього вимагають принеси. Або так: хоче селянин зарізати поросль, то мусять мати на це дозвіл від фінанса, а коли зарізе без дозволу, а дізнаються про це фінанси, то приходять, обивають м'ясо нафтою і кажуть платити 100 ч. К. і більше. При тому слід зазначити, що часто приходиться селянам не тільки платити кару, але ще посядати в арешті і дістати від жандармів кілька подличників.

THE PASSING OF PETLURA.

Those "with whom revenge is virtue" may hold that the assassination of Gen. Simon Petlura while walking in Paris was a just punishment, yet the truth may be that it was an act of unmitigated criminal injustice, for which even the emotional tenets of the "unwritten law" could provide no excuse. Springing from a Cossack peasant family of the Ukraine, but with intellectual gifts exceeding those of his boy companions, Petlura sought education through academic study, formed a band of students to spread the knowledge of Ukrainian literature, felt and expressed resentment of the rule of Czarism in his country, and consequently was expelled from the academy and refused entrance to any school in the empire.

Experience confirmed his opinion during a period of refuge among the Kuban Cossacks in the Caucasus. Seeking through Journalism an avenue of self-education, he made his way to Moscow, and eventually established there "The Ukrainian Review", of which he was Editor. It was suppressed at the beginning of the world war in 1914.

Petlura was then 35, and his life was devoted to the achievement of freedom for the Ukraine, that historic little Russia composed of the governments of Kiev, Tchernobiv, Poltava and Starokout. When the aid despotism came down upon him, he took a leading part in the service of the Zemstvos, and endeavored to organize a Ukrainian army to repel German invasion. Unfortunately the Kerensky regime proved unworthy this, being afraid that the Ukraine might become independent of Russia. Bolshevism arose, the Reds captured Kiev, Petlura was betrayed and imprisoned. By the treaty of Brest-Litovsk, March, 1918, the Germans recognized the independence of the Ukraine, but soon followed this by invasion.

Then Petlura, who had regained freedom, found his opportunity. He organized an army, repulsed the invaders, and in December occupied Kiev, expelling the pro-German government of Skoropadski. That was his great hour. He failed when he turned to fight the Reds rushed in. Kiev was lost, taken and lost again; and Petlura, reinforced by Denikin, swept the Soviet forces out of Kiev in September, 1919.

Then Denikin took the lead, only to be beaten at the last by Moscow's power, the Ukraine was enrolled as one of the Soviet republics, and Petlura became an exile, living in Paris and publishing there for the cause he loved his "Ukrainian" language newspaper "The Trident." There he has been murdered by a young Ukrainian Jew holding him responsible for pogroms in which Jews were cruelly massacred during his military operations in Ukraine. Many accusations were made at that time, but not one was convincingly sustained. The evidence seemed to show that Petlura was not fighting any race or class or creed, but was sternly bent upon the ending of the Bolshevism which obstructed the way of Ukrainian freedom.

(Boston Herald).

ЕСПАЇНІ ЗАБОРОНЯЄ ХОДИТИ ЗА ПРОШЕННЯМ ХЛІБОМ.

Прошакї які вогорноги мусять зайнятися пожиточного працею — так вирішило еспанське правительство. Заводове просять мусять зникнути. Щоб вивинити цих „неробів“, еспанське правительство дає їм можливість навчитися якогось ремесла. Коли не кинуть ходити за прошенням хлібом, жде їх в'язниця. Така реформа справляється остільки, що справді вдалою людей здорових, здібних до праці, волить ходити за прошенням хлібом, ніж узятися до якоїсь корисної праці. Само собою, що держава мусять подумати і про цих, що зівсім нездібні до праці.

СМЕРТЬ „ПАНІЧКА“.

„Паніч“ вже не жє. Сей гершт бандіти вилдний і у нашій Галичині з численних парубочних нападів, вибрався з кількома своїми кумпанями до одного села під Рашевом і напав на дім Францішка Клоза. Нападений замкнувся і почав стріляти до бандіти. На голос стріли зявився поліцаїт, а бандіти втекли. Показалося, що гершт баніч Козьор, званій „Панічом“, агітує від пострілу. При трупі найдено паперів, на основі яких арештовано в Пйотровці „праву руку“ Паніча, абуа Панєка. Його привезено до Рашєва, де відбувся над ним наглядний суд. В слідстві признався Панєк до 52 рабунків і 3 мордів.

МАЗУРСЬКА КУЛЬТУРА.

В Сокольниках біля Львова мазури Якуб Валик має спільну столу зї своїм тестем Бжегнем Сохою, тому і беззастанно сварилися. Оноді в часі сварки син Бжегня Сохи, Войхєш, ударив свого швагря Валика вилами по голові. Але і Валик мав теж в руках вила і ними пошастував так Войхєша, що зрачнїя його. Тепер тато і син кинудися на Валика і новалили його на землю. Валик, ратуєчись, схопив зубами воху свого тестя і відірвав його, а описія виланд. От і має мазурську культуру.

СТРАШНИЙ МОРД НА ГАВІТ-ФІШ ЛЕЙКУ.

Гейфрїд Юліан Гочер, з Гавїт-Фіш Лейку (Канада), в підлітї стамі зарував 23 мая сокиркою одного чоловіка підчас сну, другою розрубав голову так, що той теж бореться зі смертю, одного післям до шпиталю, а двох ранів декілька. Зваріюваного гефрїда арештовано і привезено до Едмонтону.

ЗАБОРОНА ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО КОНЦЕРТУ.

Дня 3. У. мав відбутися у читальні „Прогрїсїтї“ в Старій Соля святий Шевченківський концерт, а після концерту мали аматори відіграти песу „Святїя в нещых“. Старим чином повідомлено про це старство в Старім Самборі і читальня готовилася до свята. Та видко воно було не по нутрі п. старості Смолянського, який покористувався всемогучим „вето“. Є це мабути, чи не перший випадок на території львівського воєводства, де староста забороняє без ніякої причини Шевченківський концерт. Заборону принесли два озброєні в кріси поліцаї, на годину перед концертом, саме тоді, коли по замисцї і місцеві люди розкупували білети. Усі в пригнобленні і з наріканням розходилися до дому. Крім того поліцаї напастуваля в часі свят місцевих панночок, які збирали жертви на „Рідну Школу“, списували протоколи з п. Ячківчию Михайлом, Гайдуківчию Стефанією, Затарською Галею і п. Олексєнічию Іриною. Конституція та й годї!

ПІЛСУДСКІ НАЗНАЧИВ НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ.

ВАРШАВА, 9. червня. — Пілсудскї назначив для той сам кабінет міністрів, що був-дос, а змінив тільки міністра фінансів Чеховича, на якого місце прийшов Чесла Кларнер, фінансовий зяток, на якого покладають великі надії.

Президент Мосціцкі формально затвердив те, що вирішив Пілсудскї.

Американські бізнесмени питають особливо міністром фінансів, бо кажуть, що при його допомогі буде можна робити в Польщі золоті ітереса.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЛИТВИ.

РИГА, Латвія, 9. червня. — Президентом Литви вибрано Д-ра Казіміра Грініуса, що був литовським прем'єром від 1920 до 1922 року.

Новий президент зазнав кореспонденції, що він пїсєт, що Литва дістане назав Вільню до мирного дорогою.

ПОЛЯКИ АРЕШТУЮТЬ ЛИТОВЦІВ.

ВАРШАВА, 9. червня. — В ділїм польських округів переведені між Литовцями масові арешти. Поляки посядують Литовців о державну зраду та хочуть вилучити литовську революційну організацію, яка намагається відірвати Вільню від Польщі.

ФІНАНСОВА КОНТРОЛЯ ЛІГИ НАД АВСТРІЄЮ СКІНЧИЛАСЯ ЖЕНЕВА, 9. червня.

— На засіданні Радї Ліги Націй заявив Чемберлен, британський міністр справ заграничних, що з днем 30. червня кінчиться контрола Ліги над Австрією. Чемберлен висказав велике призначення для Ліги, а подяку для д-ра Шіммерера, комішонера Ліги, за їх працю над економічними і фінансовими піднесенням Австрії.

УГОРИЩНА ХОЧЕ РІВНОЖ ПОВЗУТИ КІНТРОЛІ.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Рада Ліги Націй буде радити над меморіалом Угорщини, яка домагається знесення фінансової контроли Ліги.

Є сумніви, щоб та контрола могла бути вже тепер знесена, бо Угорщина находитися в поганім фінансовім стані.

ЕСПАЇНІ І БРАЗИЛІЯ БОКУЮТЬ ДАЛІ.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Всї з'їдні з тим, щоб отворити тільки одно нове стаде місце в Радї Ліги і призначити його для Імєчїни, Еспанія і Бразилія протестують проти того, щоб Імєчїна домогалася таких місць і для себе.

Еспанія втихомирюють тим, що вона своє місце, яке мала досі, заберуть далі, бо і будуть німово вибирати за кожним разом і вона нічого не страить.

Бразилія знова кажуть, що вона мусять передити погодитися з другими американсько-латинськими державами, а далі, що на місці в Радї Ії не повинно так дуже залежати, бо вона по правді дуже мало зв'язана з європейськими інтересами.

МАЮТ ВИРІШИТИ ВАЖНУ КВЄСТІЮ В СПРАВІ РОЗОРУЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Притоговача комісія для світлого розоруження має тепер вирішити, чи під кельське розоруження треба розумити суходупну армію, морську флотю і воздушну — як одну нерозлучну справу, чи дебатувати над ними особно.

ПІЛСУДСКІ НАЗНАЧИВ НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ.

ВАРШАВА, 9. червня. — Пілсудскї назначив для той сам кабінет міністрів, що був-дос, а змінив тільки міністра фінансів Чеховича, на якого місце прийшов Чесла Кларнер, фінансовий зяток, на якого покладають великі надії.

Президент Мосціцкі формально затвердив те, що вирішив Пілсудскї.

Американські бізнесмени питають особливо міністром фінансів, бо кажуть, що при його допомогі буде можна робити в Польщі золоті ітереса.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЛИТВИ.

РИГА, Латвія, 9. червня. — Президентом Литви вибрано Д-ра Казіміра Грініуса, що був литовським прем'єром від 1920 до 1922 року.

Новий президент зазнав кореспонденції, що він пїсєт, що Литва дістане назав Вільню до мирного дорогою.

ПОЛЯКИ АРЕШТУЮТЬ ЛИТОВЦІВ.

ВАРШАВА, 9. червня. — В ділїм польських округів переведені між Литовцями масові арешти. Поляки посядують Литовців о державну зраду та хочуть вилучити литовську революційну організацію, яка намагається відірвати Вільню від Польщі.

ФІНАНСОВА КОНТРОЛЯ ЛІГИ НАД АВСТРІЄЮ СКІНЧИЛАСЯ ЖЕНЕВА, 9. червня.

— На засіданні Радї Ліги Націй заявив Чемберлен, британський міністр справ заграничних, що з днем 30. червня кінчиться контрола Ліги над Австрією. Чемберлен висказав велике призначення для Ліги, а подяку для д-ра Шіммерера, комішонера Ліги, за їх працю над економічними і фінансовими піднесенням Австрії.

УГОРИЩНА ХОЧЕ РІВНОЖ ПОВЗУТИ КІНТРОЛІ.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Рада Ліги Націй буде радити над меморіалом Угорщини, яка домагається знесення фінансової контроли Ліги.

Є сумніви, щоб та контрола могла бути вже тепер знесена, бо Угорщина находитися в поганім фінансовім стані.

ЕСПАЇНІ І БРАЗИЛІЯ БОКУЮТЬ ДАЛІ.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Всї з'їдні з тим, щоб отворити тільки одно нове стаде місце в Радї Ліги і призначити його для Імєчїни, Еспанія і Бразилія протестують проти того, щоб Імєчїна домогалася таких місць і для себе.

Еспанія втихомирюють тим, що вона своє місце, яке мала досі, заберуть далі, бо і будуть німово вибирати за кожним разом і вона нічого не страить.

Бразилія знова кажуть, що вона мусять передити погодитися з другими американсько-латинськими державами, а далі, що на місці в Радї Ії не повинно так дуже залежати, бо вона по правді дуже мало зв'язана з європейськими інтересами.

МАЮТ ВИРІШИТИ ВАЖНУ КВЄСТІЮ В СПРАВІ РОЗОРУЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Притоговача комісія для світлого розоруження має тепер вирішити, чи під кельське розоруження треба розумити суходупну армію, морську флотю і воздушну — як одну нерозлучну справу, чи дебатувати над ними особно.

КОМІСІЯ БУДЕ МАТИ СЕ ЗНАЙТИ СПОСІБ, ЧИ МОЖНА ОЗНАЧИТИ СМЛУ УРОЖЕННЯ ОДНОЇ КРАЇНИ СУПРОТИ ДРУГОЇ.

Деякі тверять, що теперішнє засіданнє тих важних справ не вирішить та що сєсїа буде відложена.

ЖЕНЕВА, 9. червня. — Ситуація в вулєній кризі того року, що ні в зад ні в перед. Оби сторони вперлися і жадна не уступає. Супроти того правительство буде змушене взяти справу в свої руки, хоч сентимент кабінету є проти вмішування уряду.

Та справа наобєрє вагн є з того боку, що свєтї зачинають використовувати напруженнє і підсудують майнерів до викламення революції в краю. Москва переслала для майнерів 400,000 фунтів стерлінгів, а лорд Біркенгед вїдїє, що ті гроші не зможли робити свєтїської республіки, а пересїє їх уряд не жї допотогу потребуючїм, а для агїтації в план викламення революції в Англії.

Користуйтеся в нагоді! ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ВОТУЧАЙТЕ СЕИЧО, ВОТУЧАЙТЕ СЕИЧО.

